

УДК 636.2.082.2

Рибальська О. А. аспірантка біолого-технологічного факультету

Бондарчук Л.В. кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Попсуй В.В. кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Корж О.В. кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Рубцов І.О. кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Сумський національний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ І ВІДТВОРЮВАЛЬНОЇ ЗДАТНОСТІ У КОРІВ-ПЕРВІСТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ В ГОСПОДАРСЬКИХ УМОВАХ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Метою цієї частини досліджень став аналіз продуктивного стада худоби української чорно-рябої молочної породи в ТОВ ім. Шевченка Лебединського району Сумської області, враховуючи їх походження. В результаті аналізу продуктивної і відтворювальної спроможності дійного стада української чорно-рябої породи встановлена висока її адаптаційна здатність до умов Сумської області. Продуктивність корів, які завезені з господарств іншої кліматичної зони, була вища ніж у місцевих, без погіршення відтворювального потенціалу. На нашу думку, покращення пов'язано не стільки з акліматизацією, скільки з генетичним потенціалом продуктивності.

Ключові слова: скотарство, відтворення, телички, жива маса

Постановка проблеми. Інтенсивне ведення скотарства нерозривно пов'язане тільки з високою молочною продуктивністю, а і рівнем відтворення поголів'я, яке дає змогу забезпечити потреби ферм у тваринах, придатних для експлуатації в сучасних технологічних умовах. На думку окремих дослідників, підвищення надою на кожні 1000 кг призводить до зменшення плодючості на 10%. Ряд дослідників вважають, що серед причини порушення відтворної здатності вибракування корів становить 24-27% [1,2].

При розробці системи відтворення стада великої рогатої худоби важливо встановити раціональний рівень інтенсивності вирощування ремонтного

молодняку і в зв'язку з цим визначити оптимальний вік, живу масу та розміри телиць при першому осіменінні. [3]. У кожному господарстві необхідно скласти план вирощування молодняку, виходячи з біологічних особливостей тварин бажаного типу, генотипу і способів ведення скотарства. Певний вплив на продуктивні особливості надає і акліматизація худоби.

Мета і завдання досліджень. Метою цієї частини досліджень став аналіз продуктивного стада худоби української чорно-рябої молочної породи в ТОВ ім. Шевченка Лебединського району Сумської області, враховуючи їх походження. Чорно-ряба худоба в господарстві розводиться більше тридцяти років і має різні джерела походження. Сьогодні існує вже четверте-п'яте покоління корів від завезених у минулому. Частина дійного стада отримана внаслідок поглинального схрещування лебединської породи.

Матеріали і методика досліджень. Для аналізу було умовно сформовані дві групи корів-первісток із закінченою лактацією, які народилися в Центральній Україні, та тих, що походять від чорно-рябих корів з господарства.

Таблиця 1

Схема спостережень

Показники	Групи	
	I	II
Лінійна належність/ Кличка бугая	Валіанта Дізайнер 370799	
Походження матерів	ТОВ ім. Шевченка	Центральна Україна
Кількість первісток для аналізу, гол	25	25
Початок дослідів	День народження	
Кінець дослідів	Плодотворне запліднення після першого отелення	

Для дослідів ми відібрали по 25 голів телиць, які народилися від корів-первісток місцевих і тих, які були завезені з іншої кліматичної зони. Схема дослідів, проведеного у господарстві, наведена в таблиці 1. Для його проведення

відбиралися телиці-ровесниці, які походять від двох джерел походження маточного поголів'я.

До першої групи відносилися телички, матері яких походять з господарства, а другої групи - були завезені з іншої кліматичної зони України. Всі піддослідні телиці є сестрами по батьку, який є голштинським бугаєм-поліпшувачем. Середньодобові та відносні прирости розраховували за загальноприйнятою методикою. Продуктивність тварин оцінювали шляхом індивідуальних переважувань теличок, проведення контрольних доїнь - один раз на місяць, визначення вмісту жиру в молоці (мілкотестером). Статистичну обробку результатів досліджень здійснювали методами варіаційної статистики за М. О. Плохинським (1969, 1970) на ПЕОМ з використанням програми "Аналіз даних" за допомогою електронних таблиць Excel.

Результати досліджень та їх обговорення. Аналіз показників вирощування теличок з моменту народження і до 18 місяців показав, що телиці, матері яких були порівняно недавно завезені у господарство, мали вищу живу масу при народженні, швидше розвивалися, ніж ровесниці від матерів, які декілька поколінь розводились в умовах господарства. Але різниця між в більшості показників була недостовірною ($P < 0,95$). Проведений аналіз інтенсивності росту телиць (табл.2) показав, що для всіх груп характерна тенденція зменшення живої маси, як відносної, так і середньодобового приросту з віком. Але, з найбільшою силою ця тенденція проявилася у другій дослідній групі. В цілому телиці цієї дослідної групи мали середньодобовий приріст за весь період спостережень на 3% більший, ніж у теличок, що народилися від матерів чорно-рябої молочної породи, які походять з господарства.

Таблиця 2.

Інтенсивність росту телиць

Групи	Вік						Середн ьодо бовий приріст за весь період, г
	При народженні-6 міс.		6-12 міс.		12-18 міс.		
	Серед ньодоб. приріст,г	Відносни й приріст %	Середн. Приріст, г	Віднос ний приріст %	Середн при- ріст, г	Відн осни й при- ріст %	
I	701	138	608	50	523	29	601
II	712	140	675	55	462	25	610

У подальших дослідженнях ми прослідкували за формуванням молочності і відтворювальної продуктивності тварин, задіяних в експерименті. Результати, наведені у таблиці 3, показують, що серед двох джерел походження корів кращими є закуплені в Центральній Україні тварини. Так, продуктивність корів за I лактацію достовірно була вищою на 11,2% ($P>0,95$), а аналіз вмісту жиру у молоці не показав суттєвих міжгрупових розбіжностей ($P<0,95$).

Таблиця 3.

Характеристика продуктивності корів чорно-рябої
породи з різних географічних місць походження.

Показники	Група	
	I	II
Кількість корів, голів	25	25
Надій, кг		
I лактація	4375±153	*4867±184
Вміст жиру у молоці, %		
I лактація	3,75±0,07	3,85±0,08
Жива маса, кг		
I лактація	527,4±10,5	534,3±9,8
Швидкість молоковіддачі (I лактація), кг/хв	1,62±0,14	*1,93±0,15
Тривалість сухостійного періоду після I лактації, днів	63,3±2,8	63,3±2,8
Тривалість сервіс- періоду	114,7± 6,5	108,7±7,9

Оцінюючи живу масу корів у залежності від лактації, ми можемо стверджувати, що корови у господарстві близькі до вимог, що пред'являються стандартом української чорно-рябої породи. Невелика тенденція переваги живої маси завезених корів щодо місцевих несуттєва і статистично недостовірна ($P < 0,95$). У господарстві швидкість молоковіддачі - один із найважливіших селекційних показників, що характеризує технологічність дійних корів, у первісток була відносно невисокою. Але, нещодавно завезене поголів'я визначаються кращою швидкістю молоковіддачі, на що вказує на їх походження від сучасних генотипів чорно-рябої худоби Америки і Європи.

Загальним для чорно-рябої худоби у господарстві, на наш погляд, є оптимальний термін сухостійного періоду і занадто розтягнута тривалість міжотельного періоду. Деяка тенденція збільшення тривалості сервіс-періоду у корів місцевого походження може вказувати на негативний зв'язок між продуктивністю і сервіс-періодом.

Висновки. В результаті аналізу продуктивної і відтворювальної спроможності дійного стада української чорно-рябої породи встановлена висока її адаптаційна здатність до умов Сумської області. Продуктивність корів, які завезені з господарств іншої кліматичної зони, була вища ніж у місцевих, без погіршення відтворювального потенціалу. На нашу думку, покращення пов'язано не стільки з акліматизацією, скільки з генетичним потенціалом продуктивності.

Література.

1. Барабаш В.І. Здатність голштинської худоби до адаптації в умовах Придніпров'я / В.І. Барабаш, В.І. Петренко, А.А. Лоза // Науковий вісник Львів. держ. акад. вет. медицини. – Львів, 1999. – Вип. 3. – С. 152–155.
2. Вплив генетичних та паратипових чинників на господарські корисні ознаки корів / Гладій М. В., Полупан Ю. П., Базишина І. В., Безрутенко І. М. та ін. // Розведення та генетика тварин. - 2014. - Вип. 48. - С. 48-61.
3. Полупан Ю. Бізнесова привабливість племінного молочного скотарства. / Ю. Полупан, П. Шаран // Пропозиція. – 2009. – №4. – С. 24-25.